

kateremu manjka včasih višje umetniške oblike. S krepko besedo in nepobitno logiko je ocenil posamezne romane, ki so jih izdali Feliks Dahn, Jurij Ebers, Viljemina pl. Hillern, Rihard Voss, Rudolf Gottschall. Jasno je osvetlil razne tendenciozne romane in Bodenstedtovo zbirko „Mirza-Schaffy“. Zares izborna pesniška dela pa je znal ljuбезnivo priporočiti in občinstvo opozoriti nanje. Znameniti nemški katoliški pesniki Fr. W. Weber, L. Brill, A. Jüngst, Fr. A. Muth, F. W. Helle, E. Ringseis, W. R. Reuter, I. Pohl, M. Herbert, L. van Heemstede, A. Lieber, I. Seeber, R. Kralik i. dr. pa so našli v njem bistroumnega in dobrohotnega ocenjevalca.

Francozi o Slovanih. Prva sta zbudila v Parizu zanimanje za slovanska vprašanja Čeh Jožef Frič in profesor slavistike na pariški „Sorbonni“ Louis Leger s knjigo „Bohème historique, pittoresque et littéraire“ pred štiriinridesetimi leti. Dolgo se o tem na Francoskem ni več podrobneje govorilo, dokler ni izdal A. Denis knjige „Fin de l'indépendance bohème“ in Louis Leger knjigo „Histoire de l'Autriche-Hongrie“, v kateri se je posebno oziral na slovanske narode. Oba Francoza sta dalj časa bivala v Pragi. Ko je v francoščini izšel dr. Kramařa članek „Prihodnost Avstrije“, so se začeli Francozi bolj zanimati za avstrijske Slované. Francoski publicist Andrée Chéradame je prepotoval Avstrijo in se natančneje poučil o naših razmerah. Pri tej priložnosti je bil tudi v Ljubljani. Izdal je na podlagi teh svojih poizvedeb spis „Evropa in avstrijsko vprašanje na pragu XX. stoletja“. Knjiga ima 355 strani in 14 zemljevidov. S Čehi posebej se bavi še spis Hipmanov „Les Tchèques au XIX. Siècle“.

Kapital in znanost. To se mora priznati ameriškim milijonarjem, da kažejo več smisla za znanost, kakor njihovi bratje po usodi v drugih delih sveta. Nič nenavadnega ni v Ameriki, da ustanovi kak milijonar vseučilišče, zvezdarno ali kak drug znanstveni zavod. Ni še dolgo, odkar je podaril Mr. John Rockefeller vseučilišču v Chicagi zopet 6 milijonov mark, vsega skupaj doslej 40 milijonov. Zdi se, da se med seboj kosajo, kdo bo dal več. Mnogo znanstvenih zavodov nosi ime svojih dobrotnikov. St. Gerard je podaril za „Gerard College“ 30 milijonov mark, Ch. Pratt za „Pratt-Institut“ 15 milijonov, John Hopkins za „Hopkins University“ 13 milijonov. Drexel je podaril „Institutu“ 13 milijonov, Stanford 11 milijonov, Cornell 6 milijonov, Vanderbilt 5 milijonov, Low za „Columbia University“ 4 milijone mark. — Treba torej samo še, da se kak slovenski milijonar v Ameriki navduši za znanost — pa imamo v Ljubljani vseučilišče!

Jurij Brandes, znani kritik in essayist, je praznoval 4. febr. svojo 60letnico. Izvrstno pozna največje slovstvo. Izmed Slovanov je najbolj naklonjen Poljakom. Rusov ne mara tako. Njegovi spisi so

sicer duhoviti, njegov slog krasen, a kot kritik ne stoji na krščanskem stališču. V Christianiji in v Stockholmu so priredili njemu na čast razne slovesnosti.

„Paternidad“, drama Sigismunda Pey-Ordeixa, znanega španskega katol. duhovnika in pisatelja, se je igrala v Barceloni. Sprejeta je bila z velikim navdušenjem. Pey-Ordeix je dosegel jako velik uspeh pri občinstvu. Med njegovimi knjigami je široko izven španskih mej znana „Crisis de la Compania de Jézus“.

Pavel Bourget o Sienkiewiczzu. Pisateljica razprave „Esseji o Henrik Sienkiewicz-u“ dr. med. Matilda Kobynierovna je vprašala pismeno P. Bourgeta, kako mnenje ima o tem slavnem romanopiscu. P. Bourget je odpisal med drugim: „Jaz sem velik častivec Sienkiewiczev. Njegovo delo „Quo vadis?“ pa prištevam kot zgodovinski roman med mojstrska dela.“

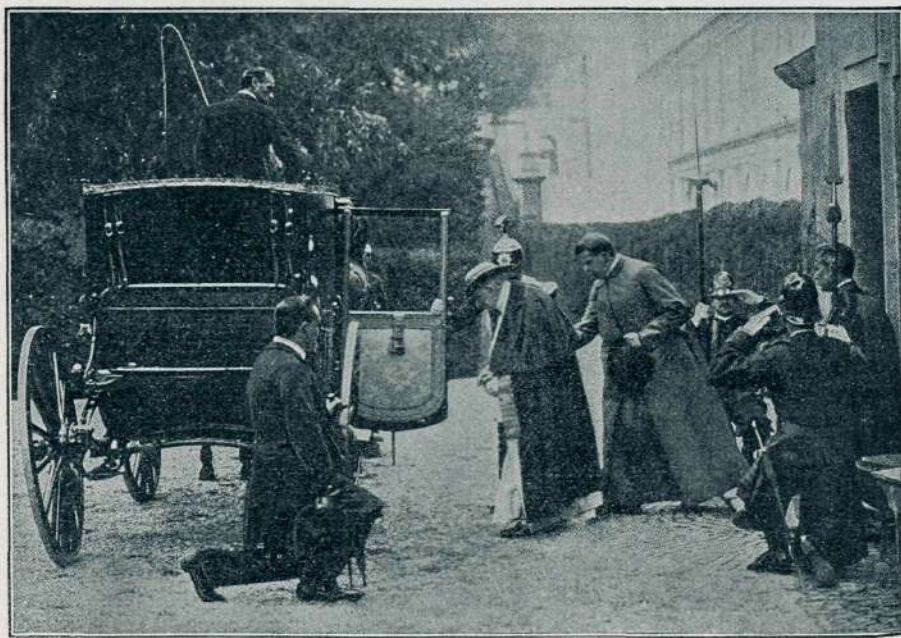
Stolp sv. Marka v Benetkah. Vsakega prijatelja umetniških spomenikov je globoko pretresla vest, da se je porušil svetovnoznani stolp sv. Marka v Benetkah. Kdorkoli je šel v solnčno Italijo, da občuduje tam slavná dela največjih umetnikov, nobeden ni zamudil ugodne priložnosti, da ne bi šel po zloznih poševnih hodnikih gori na ta 98 m visoki stolp, odkoder je imel prekrasen pogled na divno Venecijo z njenimi čarobnimi kanali in palačami, čez peščene lagune, čez sinjo Adrijo tja gori do belih triglavskih vrhov na eni, in čez bogato severno-italijansko planjavo na drugi strani. Lanski letnik „Dom in Sveta“ je na str. 339. prinesel njegovo podobo, kakor si ga videl od cerkve S. Maria della Salute z veličastno doževó palačo na desni, in s kraljevo palačo na levi strani. Začeli so ga zidati l. 888., dokončali so ga l. 1178. Bil je nema, a zvesta priča vsega beneškega zmagoslavja. Zdelo se je, da bo stal do konca sveta, a dne 14. julija letos, ob 10. uri dopoldne, se je nenadoma zgrudil v razvaline, ki so podrle pod seboj prekrasno Sansovinovo loggetto in precejšen del kraljeve palače z neprecenljivimi kipi in reliefi ter pokrili tretjino vsega trga sv. Marka z žalostno ruševino. Velika sreča je, da nista poškodovana cerkev in doževa palača — najdragocenejša bisera severne Italije, ki sta mu stala ob vznožju. Benečani ga hočejo postaviti iznova ravno takšnega, kakor je bil prej. Po celi Italiji zbirajo denar za zgradbo, ki je proračunjena z loggetto vred na 6 milijonov lir.

Anglež o Gabrielu d'Annunzio. Anglež Ouida je izdal pred kratkim zanimivo knjižico o italijanskih razmerah z naslovom „Critical studies“. V njej govori tudi o znanem pesniku Gabrielu d'Annunzio, kateri je pred enim mesecem prišel tudi v Trst in v Istro, povsod od Italijanov proslavljan kot pravi in pristni sin starih Rimljanov. Ouida vidi v Annunziu novega Boccaccia, ki je podoben svojemu vzoru ne le po talentu, ampak tudi po brezstidnosti. V ne-

sramnosti prekaša mnogokrat še Zolo. Italijanski jezik je nežen in v poeziji jako sramežljiv, a Annunzio mu dela silo. Tako se je vglobil v tuja slovstva, da se njih vpliv pozna celo na njegovem slogu. Zato inostranec lažje umeva Annunziov jezik, kakor pa slog popolnoma narodnega Fogazzara. Njegova umetnost je večinoma igranje z besedami brez globokega pojmovanja prirode in ljudske duše.

Odkod ime Vlah, Lah? Z ozirom na naše vrstice na strani 64. t. l. nam piše prijatelj našega lista: Slovenščina ima v drugem razredu prve vrste korenski glagol *vlad*, sedanjik *vladem*, nedoločnik *vlasti*, regere, herrschen. Iz tega korena se izvaja z besedotvornim obrazilom *h* samostalnik *vlad-h*.

pomeni v češčini celo domovino, patria. *Sylasti*, *zlasti* pomenja „insbesondere“. Beseda *vlast*, *last*, je nastala iz korena *vlad*— z obrazilom *tv*, pred katerim se zobnik *d* izpreminja v *s* po znanem glasništvenem pravilu slovenskega jezika: „Zobnik pred zobnikom v s!“ Tako nastane *vlad-tv* *vlast* in z obrušenim korenskim *v*—*last*. Iz tega *vlasten*, *lasten*, proprius, eigen, *vlastnost*, *lastnost*, proprietas, Eigenheit, *vlastnina*, *lastnina*, proprium, peculium, Eigenthum, *vlastnik*, *lastnik*, dominus, Eigenthümer, *vlastiti*, *lastiti*, *povlastiti*, *polastiti*, sich zueignen, zu eigen machen. Dalje *oblast* z izpajenjem *v* za *b*, die Behörde, potestas, *oblastnik*, der Machthaber, *oblastvo* itd. Na isti način kakor

Papež Leon XIII. se odpelje na izprehod po vrtu.

Pred *h* pa zobnik *d* po glasništvenih pravilih našega jezika pravilno izpada, torej dobimo *vlah*, regens, der Herrschende. Polglasnik *h* se je v novem jeziku izgubil, in tako imamo besedo *vlah* in po obrušenem korenskem *v*—*lah*. Torej, *vlah*, *lah*, der Herrschende, regens. — Kaj nam pa pripoveduje zgodovina o tem? Italijani in Kelti so bili svoj čas res vladajoče ljudstvo po naših deželah, in ljudstvo, kateremu so vladali, je govorilo jezik, ki ga imamo mi še danes. Pri drugih Jugoslovanih, posebno pri Srbih, pomenja beseda *vlah* pastirja, torej človeka, „vladajočega čredi“. Iz korena *vlad* imamo še besede *vlast*, *last*, das Beherrsichte, das Eigenthum, ki

vlah je nastalo v češčini lepo lastno ime *Kvěh*, Florus in narodno ime *Čeh*, častljiv, časten, der Ehrenwerthe.

I. M.

Vulkanski izbruh na Martiniquu se je ponovil. Geolog Lacroix je sicer uradno poročal, da je ognjenik zopet miren, a ta se ni zmenil zato. Dne 9. julija se je dvignil črn dim iz ognjenika, plamteči bliski so švigali in slednjič je bruhnila ognjena lava iz gore, ki je vžgala razvaline st-pierske. 25 minut je padalo kamenje s pepelom. Brzjavni kabel med New-Yorkom in Martiniquom se je pretrgal. Ekspedicija učenjakov, ki je preiskovala ognjenik Mont Pelée, se je srečno rešila.